

Yhteistoimintaneuvottelut Haapajärven kaupungissa

Haapajärven kaupungin taloudellinen tilanne

Haapajärven kaupungilla on ollut yhtäjaksoisesti vuosien 2015-2020 kaupungin tilinpäätöksen mukaan taseessa kertynyttä alijäämää. Alijäämä olisi pitänyt kattaa säännösten mukaan vuoden 2020 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö (VM) asetti 20.8.2021 kuntalain 118 §:n mukaisen Haapajärven kaupunkia koskevan arviointiryhmän, jonka tehtävänä oli tehdä laissa tarkoitettu selvitys kunnan mahdollisuuksista turvata asukkailleen lakisääteiset palvelut. Haapajärven kaupunginvaltuusto vahvisti työryhmän esityksen 17.1.2022 § 4.

Arviointimenettelyn toimenpiteet on tehty suunnitellusti vuosina 2022-2023, mutta toimenpiteistä huolimatta alijäämää on kertynyt lisää vuonna 2022 noin 700 000 euroa ja vuonna 2023 noin 23 000 euroa. Valtionvarainministeriö on vahvistanut katettavan alijäämän olevan noin 4,2 milj. euroa.

Alijäämä tulee olla katettuna vuoden 2026 loppuun mennessä. VM seuraa erityisesti kuluva vuotta ja vuoden 2024 aikana tulee tehdä tarvittavat käyttötalouden sopeuttamistoimet niin, että käyttötalous jää jatkossa ylijäämäiseksi ja taseeseen päästään kerryttämään tuleville vuosille puskuria. Vuoden 2024 tilinpäätöksen valmistuessa maaliskuussa 2025, voi VM aloittaa tarvittaessa uuden arviointimenettelyn ja tilanteen niin vaatiessa myös kuntaliitostoimet voivat tulla kyseeseen.

Arviointimenettelyn täydentävät toimenpiteet

Kaupunginhallitus päätti 26.3.2024 § 60 käynnistää arviointimenettelyn täydentävien toimien valmistelun vuosille 2024-2026 tavoitteena kattaa 6,046 € alijäämä. Vuoden 2026 loppuun mennessä katettavan alijäämän määrä on sittemmin varmistunut VM:n kanssa käydyissä keskusteluissa 4,2 M euroon.

Kaupunginhallitus perusti työryhmän, johon kuuluivat kaupunginjohtaja, talous- ja hallintojohtaja, tekninen johtaja, sivistysjohtaja, ympäristöjohtaja, henkilöstöjärjestöjen nimeämä edustaja, kaupunginhallituksen pj ja kaupunginvaltuuston pj. Työryhmän tehtävänä oli etsiä keinoja käyttötalouden säästöihin sekä menojen lisäämiseen.

Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti taloutta vuonna 2024 korjaavia toimenpiteitä tulee olla yhteensä 1,1 milj.euroa . Talouden tasapainottamisen seurantar ryhmä on kokoontunut kahdeksan kertaa ja ryhmään on tullut esityksiä tehostamistoimista, säästöistä ja lisätuloista. Henkilöstölle ja luottamushenkilöille lähetettyjen kyselyiden tulokset on myös huomioitu. Näiden toimien Haapajärven kuntataloutta parantava vaikutus vuonna 2024 on **noin 300.000 euroa**. Nämä toimet voidaan toteuttaa ilman yhteistoimintaneuvotteluja.

Kaupunginhallituksen päätöksen mukaista yhteensä **1,1 milj.euron** talouden tasapainottamista vuodelle 2024 ei ole saavutettu. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että käynnistetään koko henkilöstöä koskevat työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) mukaiset yhteistoimintaneuvottelut, joissa käsitellään yhteistoimintalain (449/2007) 4 §:n 1. momentin 1-4 kohtien mukaisia asioita.

Yhteistoimintamenettely

Lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007 muutoksineen) 4 §:n mukaisesti työnantajan ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa käsitellään ainakin sellaiset asiat, jotka koskevat:

- 1) henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, kunnan tai hyvinvointialueen palvelurakenteessa, kuntajaossa tai kuntien tai hyvinvointialueiden tai näiden välisessä yhteistyössä;
- 2) palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita, jos asialla voi olla ulkopuolisen työvoiman käytöstä tai liikkeen luovutuksesta johtuvia tai muita olennaisia henkilöstövaikutuksia;
- 3) henkilöstöön, henkilöstön kehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojenvaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia;
- 4) taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista.

Taloustilanteen takia Haapajärven kaupunki on velvollinen aloittamaan yhteistoimintaneuvottelut.

Yhteistoimintamenettely ja -neuvottelu ulottuu koko kaupungin organisaatioon ja henkilöstöön. Talouden tasapainottaminen tulee todennäköisesti edellyttämään rakenteellisia ja pysyviä muutoksia kunnan palveluissa, toiminnoissa ja tehtävissä. Yhteistoimintaneuvottelut eivät koske kunnan tytäryhtiitä, mutta myös tytäryhtiöiden taloustilanteeseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Yhteistoimintamenettelyssä läpikäytävien työnantajan harkitsemien toimenpiteiden toteutus olisi mahdollista vuosien 2024-2026 aikana. Nyt käytävässä yhteistoimintamenettelyssä käytettävissä tulee olla kaikki Lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007 muutoksineen) 4 §:n kohdan 4 mukaiset toimenpiteet.

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää:

1. henkilöstömenoihin kohdentuva säästötavoite vuodelle 2024 on n. **0,8 m€**.
2. käynnistää yhteistoimintaneuvottelut, koska säästötavoitetta ei voida saada aikaan ilman laajoja koko organisaatioon kohdistuvia toimenpiteitä. Toimintaa muutettaessa ja uudelleen organisoitaessa työnantajan tulee neuvotella asiasta henkilöstön edustajien kanssa ennen kuin tekee ratkaisuja.
3. yhteistoimintaneuvottelu koskee koko kaupungin henkilöstöä,
4. valtuuttaa kaupunginjohtajan antamaan neuvotteluesityksen yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseksi,
5. nimeää yhteistoimintaneuvotteluihin työnantajanedustajiksi kaupunginjohtajan ja talous- ja hallintojohtajan ja
6. kaupunginjohtaja tiedottaa kaupunginhallitusta säännöllisesti yt-neuvottelujen etenemisestä.